

Iz deželnih zborov.

Kranjski deželni zbor. V XIII. seji dné 22. oktobra je prišel na versto tudi predlog g. Detele, naj se ustanovi v Ljubljani kmetijska šola. Predlog ta sicer ni bil sprejet, a odloženo še ni opuščeno. — Národní poslanci ga bodo stavili zopet o letu osorej, kedar bode več upanja, da se sprejme. Ako ima Goriško svoje kmetijsko šolo, zakaj bi je Kranjsko ne imelo, sicer ne upamo vsega od šol, a vendar-le so koristne, ako so dobro osnovane.

V budgetnem odseku državnega zbora je vprašal dr. Vošnjak načelnega ministra barona Conrada, zakaj se ne izvršuje pred dvema letoma sklenena resolucija zastran slovenskih srednjih šol, zakaj se ne uvede enakopravnost i. dr. Načelni minister je na to odgovoril, da ni slovenskih šolskih bukev, sicer pa on (učni minister) vse dobro Slovencem privoščí. — Tedaj stari *circulus vitiosus*; kedaj pride nek pravi matematikar, ki bode prečertal ta grešni krog.

Štajerski deželni zbor je dovolil za ljudske šole 1,622.325 gld., ter zapretil učiteljem, da nobeden ne dobi službene doklade, kdor se zunanje dostojno ne vede. — Kdo pa ima »entsprechende äussere Haltung«, v tem sodijo v prvi versti šolski nadzorniki, pod to pretvezo vsacega učitelja rodoljuba lahko denuncirajo. — Za kmetijsko šolo v Grotenhofu so dovolili 10.464 gld., za vinarsko v Mariboru 17.240 gld. — Pri obravnavah za šolske stroke zapuščajo konservativni poslanci vselej dvorano, ker si ne upajo deželi, ki čedalje bolj v dolgove leze, nakladati toliko bremena za šolstvo.

Tirolski deželni zbor je sledeče sklenil: a) Visoka vlada naj skrbi zato, 1. da se spremeni obstoječa splošna postava za ljudske šole in se vpeljejo verske šole, ter da bode verska odgoja podlaga in temelj novi šolski postavi; 2. da bodo imeli cerkev, dežela in stariši vpliv na odgojo in poučevanje otrok, in 3. da bode vsled tega zamogel deželni zbor doveršiti šolsko postavo in vrediti pravne razmere in plačo učiteljev ljudskih šol na Tirolskem.

b) Za zdaj naj pa visoka vlada določi, 1. da se bo v kerščanskem duhu poučevalo, ter se rabile le dobre kerščanske knjige; 2. da se bo pri oddajanji služeb ozir jemal na dotične srenje; 3. da se bodo učiteljske službe tudi delile udom katoliških redov; 4. da se bode srenjam manj davka nakladalo za šolske potrebe, in da bodo otroci, dobro poučeni, bolj pogosto oprosteni osemletnega šolskega obiskovanja; 5. da bodo šolski nadzorniki le bolj ozirali se na glavne predmete; 6. da bodo zgodbe sv. pisma berilo v šoli, in da bodo učitelji po potrebi tudi ponavljali kerščanski nauk; 7. da se zopet nekatere stare šolske bukve vpeljejo in druge dobre kerščanske bukve tiskajo, ter brezverske se odpravijo; 8. da naj se kerščanski nauk in duhovne vaje vredijo po škofovem določilu; 9. da naj imajo dušni pastirji vpliv pri oskrbovanji knjižic; 10. da naj se zopet ustanovi nedeljska šola, ktero naj bi mladina do 16. leta obiskovala; 11. da naj bi se vsaj v višjih razredih šolarji posebej in šolarice posebej podučevali (kar pa je gotovo potrebno v vsih, tudi na nižjih razredih).

Sedaj so pa mislili učitelji, da morajo tudi kaj spregovoriti. Njihov »Landes-Lehrerverein«, ki je zboroval v Innsbuku, je izrekel svoje pomilovanje o teh sklepih; navzočih je bilo pri tem zboru 70 učiteljev iz vseh krajev Tirolskega.

Ali sedaj se prepir raznese po deželi. Ljudstvo je bilo baje zelo nejevoljno, da so si upali učitelji ugovarjati večini deželnega zbora, kjer sedé in glasujejo najviši cerkveni dostojanstveniki.

Pravijo pa, da so mestni profesorji napeljali učitelje k tem izjavam; brati je bilo, da je bil nekako prizadet tudi deželni šolski nadzornik, kar je zelo verjetno, ker bi se sicer učitelji ne bili upali, nasproti se postaviti večini deželnega zbora in večini dežele, ker tirolsko ljudstvo je pri vprašanjih, kar zadeva edinost katoliške cerkve, veljave duhovščine in nje upliva do ljudstva, zelo kočljivo, in se v teh stvaréh zvesto drži svojih duhovnov. Sploh se more reči, da navdušenje med učitelji, ki so novodobno šolstvo uže okusili, zelo ponehuje. V jedni stvari pa so bili namreč vsi učitelji zložni, da so nove plače hvaležno sprejeli, a sedaj ko vidijo, da se plače več ne zboljšujejo, tekmujejo še za petletne doklade, ker te se brezpogojno ne delé. Sploh je pa vse pri vladi in pri nje izvršujočih organih, kakoršni so ti, tako pa ravnaajo z učitelji nji podložni, tu bolje tam slabeje; učitelj pa svoboden ni bil prej in tudi sedaj ni, ker drugi sodijo o njem, njegovem stanu in njegovi delavnosti. Na Tirolskem pa še ni deželne postave, zato še vse nekako vré, a poglelo se bode, kedar bodo stranke videle, pri čem da so; vsakemu svoje, potem bode mir!

Razne novice.

Šolska matica Ljubljanskega mesta v pretečenem letu 1881. — Za šolo zrelih otrok je bilo 3168, in sicer: 1671 dečkov in 1497 deklic. — Lani pa je bilo 1700 dečkov in 1494 deklic, tedaj skupaj 3194 za šolo zrelih otrok; dečkov je bilo 29 več, a manj 3 deklice. Zunaj mesta je stanovalo 50 dečkov (teh je bilo: 15 v I. 27 na II. mestni šoli in 8 na protestantovski šoli), 138 deklic (130 v nunski vnanji, 8 na evangelijski šoli), skupaj tedaj 188 otrok; mestu pripada le 1621 dečkov, 1359 deklic, tedaj 2980 otrok. Od teh 1671 (1621 sem spadajočih) dečkov je obiskalo: I. mestno šolo 408 (393), II. mestno šolo 637 (610), mestno potovalno šolo na Mahu 42, c. k. vadnico 174, evangelijsko šolo 47 (39 tu spadajočih), zavod Waldherr 16, zavod pl. Zollerndorf 4, sirotišče 50, zavod Rehn 1, varušnico malih 7, obertnijsko pripravljavnic 4, gimnazijo 174, realko 71, kupčijsko šolo 3, godbeno šolo 1, domá je bilo poučevanih 5, zarad bolezni jih ni v šolo hodilo 9, zarad neučljivosti 4, neopravičenih 14.

Od 1497 (1359 sem spadajočih) deklic je hodilo: v mestno deklško šolo 288, v nunsko vnanjo šolo 799 (669), v potovalno šolo na Mahu 34, v c. k. vadnico 116, v evangelijsko šolo 40 (32), v notranjo nunsko šolo 27, v zavod Rehn 18, v zavod Huth 44, v zavod pl. Zollerndorf 9, v sirotišče 69, v vnanje šole 3 (k sv. Petru 2), v varušnico malih 9, domá poučevanih je bilo 24, zarad bolezni ni obiskovalo šol 5, zarad neučljivosti 6, neopravičenih 6. Iz med 2498 za šolo zrelih otrok je hodilo v javne šole: 2498, — med temi 1261 dečkov 1237 deklic, v zasebne šole 325 — teh 118 dečkov, 207 deklic; 3 deklice zunaj Ljubljane, tedaj sploh 2826; v zavode za predšolsko starost 16 (7 dečkov, 9 deklic), 4 dečki v nadaljevalno šolo, 249 v srednje in strokovne šole, 29 (5 dečkov 24 deklic) je bilo doma poučevanih, 44 (27 dečkov in 17 deklic) brez pouka.

Meščanska šola v Krškem je postala letos popolna. Vpisalo se je v I. razred 22, v II. razr. 13 in III. razr. 9, skupaj 44 učencev, katere utemeljitelj šole, g. M. Hočevvar, prav obilno podpira. Šolo oskrbujejo 3 izprašani redni učitelji, 2 pomožna učitelja (iz tukajšnje ljudske 4razrednice) in 1 učit. veronauka, kateri na teden v vseh treh razredih 88 ur poučujejo. Šola je skoro